SUMMATIVE ASSESSMENT - II - 2016 - 2017

MAIN LANGUAGE - SANSKRIT - PAPER-II

Part - A & B

KEY

Class : IX **Part - A** **Marks : 60**

I. भावावगमनम् - प्रतिस्पन्दनम्

अ) दत्तस्य परिचितगद्यस्य प्रश्नानां समीचीन समाधान लेखनाथ । **5×1 = 5 अङ्काः**

1. अ) ग्रीष्मकालः वसन्तकालस्य पश्चात् आगच्छति ।
   आ) जनाः ग्रीष्मकाले विहाराथ पर्वतस्थलं गच्छन्ति ।
   इ) ग्रीष्मकाले सर्वत्र जलस्य अभावः दृश्यते ।
   ई) गुल्मोहर वृक्षेषु रक्तानि पुष्पाणि शोभन्ते ।
   उ) मल्लिकामालतीत्यादिषु श्वेतानि सुगन्धापुष्पाणि विलसन्ति ।

आ) दत्तस्य अपरिचित गद्यांशस्य प्रश्नानां समीचीन समाधान लेखनाथ । **5×1 = 5 अङ्काः**

2. अ) एकैकस्मिन् अयने षट्मासाः भवन्ति ।
   आ) ऋतुः मासद्वयात्मकं भवति ।
   इ) संवत्सरे षड्रतवः भवन्ति ।
   ई) मासस्य त्रिशत् दिनानि भवन्ति ।
   उ) सप्ताहे सप्तदिनानि भवन्ति ।

इ) अधो दत्तमनुच्छेदं पठिता पञ्चप्रश्नान् निर्मान्तु । **5×1 = 5 अङ्काः**

3. अ) श्रीकृष्णः कस्मै गीतां उक्तवान् ।
   आ) दानं कति विधम् ? कानिच तानि ?
   इ) सत्विकं नाम किम् ?
   ई) प्रत्युपकाराय इत्यत्र सन्धिकः ?
   उ) ''उक्तवान्'' इत्यत्र कः प्रत्ययः ?

ई) अधो दत्तं अनुच्छेदं मातृभाषायां अनुवदन्तु । **1×5 = 5 अङ्काः**

4. లోకంలో బహువిధములైన ధనములు కలవు. వాటియందు విద్యాధనము ప్రధాన ధనము. అందుకనే విద్యాధనము సర్వధనప్రధానము. విద్యచేతనే మనిషి తన కర్తవ్యమును తెలుసుకొంటాడు. మానవుణ్ణి సన్మార్గంలో ఉంచునది విద్యయే.

उ) अधो दत्तानि वाक्यानि संघटना क्रमेण पुनः लिखन्तु । **5×1 = 5 अङ्काः**

5. ई. श्रीपर्वते घण्टाकर्णे नाम राक्षसः अस्ति ।

इ. प्रतिक्षणं घण्टारावः श्रूयते ।

उ. एकस्मिन् दिने कराला वनं गतवती ।

आ. कराला एकां घण्टां आनीतवती ।

अ. वृक्षेषु वानराणां क्रीडनेन घण्टारावः श्रूयते ।

II. भावव्यक्तीकरणम् - सर्जनात्मकता **5×3 = 15 अङ्काः**

अ) अधः दत्तानां प्रश्नानां लघुसमाधानानि लिखन्तु ।

6. सम्प्रति अस्माभिः उपयुज्यमानानां प्लास्तिकवस्तूनां स्थाने कानि वस्तूनि उपयोक्तव्यानि?

उ. सम्प्रति अस्माभिः उपयुज्यमानानां प्लास्तिक वस्तूनां स्थाने कागदवस्तूनि वस्त्रवस्तूनि भृण्मयवस्तूनि उपयोक्तव्यानि ।

7. पोलियो निर्मूलनाय सर्वकारेण क्रियमाणां सेवां लिखन्तु ।

उ. आधुनिककाले शिशून् पोलियो तः रक्षितुं सर्वकारः उपायान् अनेकान् विरच्य रक्षति । प्रतिवर्षे द्वित्रिवारं 'पोलियो रविवासरः' आयोज्य सर्वत्र जन सञ्चारप्रदेशेषु वैद्यशालासु पाठशालासु यथा सर्वेसर्वत्र तन्निवारणार्थं पोलियो बिन्दवः ददाति ।

8. सङ्गीत साधनानि उद्दिश्य पञ्चवाक्यानि लिखन्तु ।

उ. सङ्गीतसाधनानि बह्वयः सन्ति । तानि गात्रस्य अद्भुतसहकारं यच्छन्ति । तेषु प्रमुखानि यथा वीणा - वायुलीनः, गिटार इति त्रीणि तन्त्रीसहायेन वाद्यन्ते । मृदङ्गं - तबला - ढोलक् एते चर्मनिर्मिताः लयप्रधानवाद्याः । उपरि त्रीणि श्रुतिप्रधानाः वाद्याः ।

9. क्रीडासु भवतः काः क्रीडाः इष्टतमाः किमर्थम् ?

उ. क्रीडासु मम चतुरङ्गक्रीडा - क्रिकेट् - इत्यादि क्रीडाः इष्टतमाः । किमिति चेत् - ग्टहक्रीडासु अत्यन्त चतुरक्रीडा चतुरङ्गक्रीडा । तंन बुद्धिविकासः जायते । क्रीडाङ्गणक्रीडासु क्रिकेट् स्पर्धा विषये अत्यन्तां उत्सुकतां जनयति इति ।

10. नाटकचक्रवर्तिं भासमाहाकविम् उद्दिश्य लिखन्तु।

उ. नाटकचक्रवर्ती भासः प्रसिद्धकालिदासादपि प्राचीनः । अयं 13 रूपकाणि रचितवान् । अस्य नाटकेषु संवादाः संक्षिप्ता) प्रभावोत्पादकाश्च । अयं भारतीयभावनां कविः ।

आ) अधो दत्तानां प्रश्नानां समाधानानि निबन्धरूपेण लिखन्तु । **2×5 = 10 अङ्काः**

11. ''वैकल्यं शरीरस्य न तु मनसः''। इति विषये एकं निबन्धं लिखन्तु ।

उ. ★ वैकलव्यं शरीरस्य न तु मनसः । इति यदुक्तं तत् सत्यमेव ।

★ यदि शरीरे एकस्य अङ्गस्य वैकल्यं अस्ति, तस्य शक्तिः तदितराङ्गानां अधिकतरं भवति।

★ यदा एकः अन्यः भवति, सः हस्तस्य अङ्गलीसहायेन सर्वं ज्ञातुं शक्तः भवति ।

★ अन्धानां अक्षरनिर्माता लथी ब्रैली अन्धः ।

★ तल्लिपिः ब्रैली इति कच्यते ।

★ तस्य सहायेन लोके अनेके अन्धाः विद्यावन्तः विद्यावत्यः भूत्वा विराजन्ते ।

अथवा

'सङ्गीतं स्वास्थ्यवर्धकम् कथं - इति निबन्धरूपेण लिखन्तु ।

★ सङ्गीतंस्वास्थ्यवर्धकम् । सङ्गीतं मानसिकोल्लासकारकं भवति ।

★ हृद्रोगादिकमपि रागालापनेन निवारयितुं शक्यम् ।

★ तच्च वैद्यशास्त्रे साधिकारेण निरूपितं अस्ति ।

★ अमृतवर्षिणी रागः शरीरे दाढर्चं वर्धयति ।

★ वसन्त रागालापनेन लताः पुष्पिताः भवन्ति ।

★ मनश्शान्तिं अधिकरक्तप्रसरणं इत्यादि रोगान् सङ्गीतं शमयति ।

★ सङ्गीतालापनेन गावः अपि अधिकतरं श्रीरंदीयन्ते ।

12. **''बुद्धिरेवगरीयसी'' - इति विषयं अधिकृत्य निबन्धरूपेण लिखन्तु ।**

★ बुद्धिरेव गरीयसी ।

★ मानवानां कार्यसाधने अनेके उपायाः उपकरणानि च सन्ति ।

★ उपयाः साम - दान - भेद - दण्डाः इति चतुर्विद्याः ।

★ उपकरणाश्च तत्रत्कार्याणि अनुसृत्य उपयोज्याः भवन्ति ।

★ महात्मनां तु क्रियासिद्धिः सत्वे भवति न उपकरणे इति आर्योक्तिः ।

★ शरीरबलेन यन्न शक्यं तच्छक्यं बुद्धिबलेन ।

★ पञ्चतन्त्रकथायां च इदमेव उक्तं यत् अल्पः शशः बुद्धिबलेन सिंहंकूपे पातयित्वा आत्मानं अरक्षत् ।

★ एतावता सर्वथा ऋद्घबलात् बुद्धिबलमेव गरीयसी इति ।

अथवा

प्लास्तिक वस्तूनां विनियोगः कथं हानिकरः इत्यंशं निबन्धरूपेण लिखंतु ।

★ यत्किञ्चिदपि प्लास्तिकं वस्तु कालेन न परिणपति ।

★ भुवौ न मिलति ।

★ भूकालुष्यं जलकालुष्यं च भवति ।

★ तदितर वस्तूनि सर्वाणि यदा कदापि मृत्तिकायां सम्मिलन्ति ।

★ किन्तु प्लासिकः कदापि न रूपान्तरं गच्छति ।

★ तेन सर्वं नाशनं भवति ।

★ आधुनिककाले सर्वे सर्वत्र प्लास्तिकः एव बहुधा उपयुज्यन्ते ।

★ एतत् न समीचीनं भवति ।

★ भाविकाले भुवः उपरितलं सर्वं प्लासिकाकरणं भूत्वा वृक्षाणां रोहणं एव स्थगचिष्यति ।

★ अनेन प्राणिनां अतिप्रमादः भवति ।

★ तदा वायुः जलमपि च कलुषी भवतः ।

★ अनेन सर्वे जनाः जागृताः भूत्वा प्लास्तिकवस्तूनां अनुपयोगेन सर्वेषामपि ज्ञानं भवतु ।

इ) अधः दत्तेभ्यः प्रश्नेभ्यः समाधानानि सर्जनात्मकतया लिखन्तु । 2×5 = 10 अङ्काः

13. प्लास्तिकस्यूतानां विनियोगस्य स्थगनम् अभ्यर्थयन् जनान् उद्दिश्य करपत्रमेकं लिखंन्तु ।

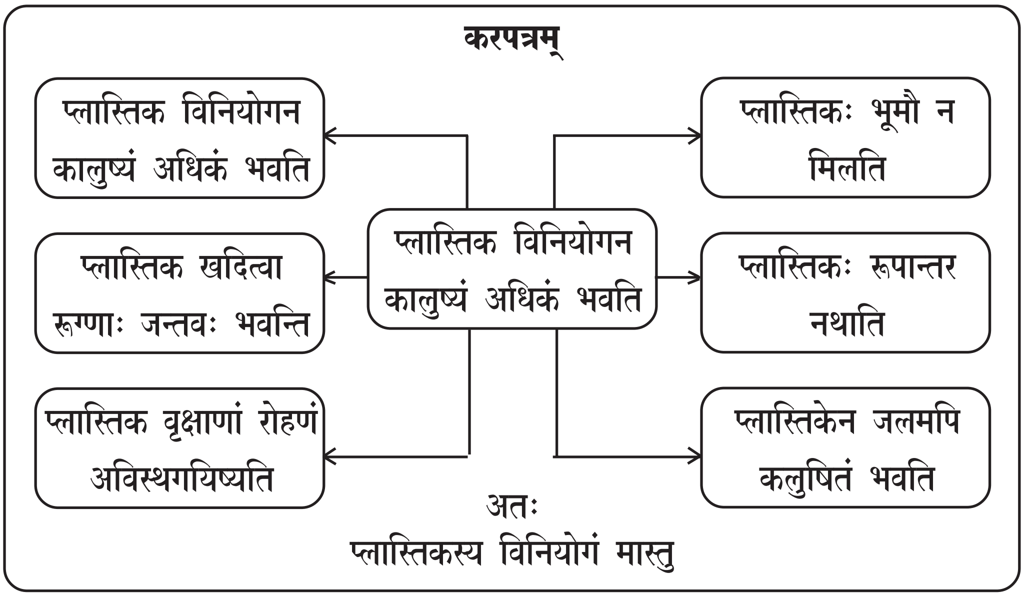

14. सम्भाषणात्मकं आतिथ्यं पाठं कथारूपेण लिखन्तु ।

★ भारतवंशीयेषु राजसु रन्तिदेवः महान् उदारः ।

★ सः राजा समस्तं दानं कृत्वा दरिद्रः भूत्वा सकुटुम्बं वने अवसब् ।

★ सः राजा एकस्मिन् दिने भोजनं कर्तुं सन्नध्दः ''कवलाघो भवति कवलादि'' इति मत्वा अतियथे निरीक्षति ।

★ अगन्तरे एकः भिक्षुकः क्षुधार्तः तद्गृहं आगतः ।

★ तदा राजपत्नी अन्नं अर्धभागं तक्ष्मै अदात् ।

★ तदन्तरमेव एकः ब्राह्मणः क्षुधार्तः आगतः ''भवति भिक्षां देहि'' इति अथाचता ।

★ सा राजपत्नी तस्मै अन्नं सर्वं ददाति ।

★ अनन्तरं एकः पथिकः आगत्य पिपासार्दितः जलं देहि इति याचितवान् ।

★ राजपत्नी तस्मै जलं ददाति ।

★ तदनु एकः भिक्षुकः आगत्य अन्नं याचति ।

★ तदा तदभावेन राजा रन्तिदेवः दैवं प्रार्थयति म ।

★ तदा ब्रह्मादिदेवाः तस्य प्रत्यक्षीभूथ तस्य अतिथि देवातत्परतां प्रशंस्य 'वरं वृणीष्व' इति कयितवन्तः ।

★ स राजा ''सर्वेजनाः सुखिनो भवन्तु'' इति याचे ।

★ ते देवाः 'तथास्तु' इति अवदन् ।

15. **अधो दत्तं अनुच्छेदं संस्कृतभाषया अनुवदतु ।** **5 अङ्कः**

पूर्वं आन्ध्रदेशे देवशर्मा इति एकः बुद्धिमान् ब्राह्मणः आसीत् । सः सर्वशास्त्रकोविदः। किन्तु तस्य सुतः मल्लिनाथः जडः न पठितवान् । पिन्तुः अत्यन्तप्रयत्नेनापि सः विद्यां न प्राप्तवान् । युवानः तस्य मल्लिनाथस्य विवाहः सम्पन्नः । एकस्मिन् दिने मल्लिनाथस्य जाया तं अज्ञानः इत्युकत्वा परिहासं अकरोत् । तदा सः देशान्तरं गत्वाः दुढदीक्षया विद्यां समुपार्जितवान् । ततः महान् पण्डितः सन् संस्कृतकाव्यानां व्याख्यानानि कृत्वा महत्कीर्तिं अवाप सः आन्ध्रः ।

సూచన : ఈ సమాధానములు అధ్యాపకులకు మార్గనిర్దేశమునకు మాత్రమే. విద్యార్థులు వ్రాసిన సరైన సమాధానములకు కూడా మార్కులు ఇవ్వగలరు.

SUMMATIVE ASSESSMENT - II - 2016 - 2017

MAIN LANGUAGE - SANSKRIT - PAPER-II

KEY

Class : IX **Part - B** **Marks : 20**

III. भाषांशाः

1. आचार्यः (2)
2. कुमारः (3)
3. दुःखम् (4)
4. अपकीर्तिः (1)
5. मेदसः (2)
6. चर्मरोगाः (3)
7. इत्युक्तवान् (4)
8. सवर्णदीर्घसन्धिः (1)
9. द्वन्द्व समासः (2)
10. यथाशक्तिः (3)
11. राज्ञि (4)
12. तृतीया (2)
13. लिखामि (4)
14. गच्छति (1)
15. बलवती (3)
16. गुहायाम् (1)
17. खादिष्यति (3)
18. सखा (4)
19. त्वं शीघ्रं गच्छतु । नोयेत् - विलम्बः भविष्यति ।
20. भगीरथ ! ते कीर्तिः विश्वव्याप्ता भविष्यति ।

సూచన : ఈ సమాధానములు అధ్యాపకులకు మార్గనిర్దేశమునకు మాత్రమే. విద్యార్థులు వ్రాసిన సరైన సమాధానములకు కూడా మార్కులు ఇవ్వగలరు.